Забродська К. Ю.

Державний університет «Житомирська політехніка»

МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ РЕАЛІЙ У ЛЕКСИЦІ

У статті проаналізовано спеціальні слова в різних мовах, які належать до національної лексики, яка не має повних аналогів в інших мовах. Такі слова називаються реаліями. Упродовж усієї історії людства виникали звичаї і традиції всіх народів. Вони поширювали їх із покоління в покоління, маючи величезну цінність і винятковість. Всі держави і всі народи мають свої унікальні умови розвитку, характерні риси, які різняться з-поміж інших культур, надаючи їм унікальності й особливості. У кожній мові поширені спеціальні слова, які належать до національної лексики, яка не має повних аналогів в інших мовах. Феномен реалій не підпорядковується нашим симпатіям, адже вони зумовлені суспільною необхідністю та позамовними причинами. Реалії належать до мовних явищ, які змінюються. Ідейно-естетичне надбання, пізнавальне значення цього шару лексики дуже важливі. Реалії тісно пов'язані з національною специфікою, національним колоритом. Проблема перекладу реалій як маркерів національно-культурного контексту, одиниць із дуже місткою фоновою семантикою становлять значний як теоретичний інтерес, так і практичний. Зростає необхідність найбільш ґрунтовного і точного перекладу реалій іншими мовами. Згідно з позиціями перекладознавства і лінгвокультурознавства у кожній мові є еквівалентна і безеквівалентна лексика. Безеквівалентна лексика – лексичні одиниці, які не мають перекладацьких еквівалентів у рідній мові. Автор зазначає, що Г. Томахін вважає реаліями назви властивих тільки певним народам і націям фактів історії, предметів матеріальної культури, імена національних і фольклорних народів, державних інститутів, міфологічних істот. Ця робота є досить актуальною, що зумовлено потребою більш глибокого і детального вивчення реалій у художній літературі та їх перекладу, бо вони відображають культуру народу, яку потрібно розуміти через глобалізацію та для розширення кордонів. Це можна досягти тільки усвідомленням менталітету, а на таку інформацію найчастіше можна натрапити в художніх творах, що передається мовними одиницями – реаліями.

Ключові слова: безеквівалентна лексика, власні імена, матеріальна культура, реалія, національно-культурний контекст.

Постановка проблеми. Проблема цієї роботи зумовлена потребою більш глибокого і детального вивчення реалій у художній літературі і їх перекладу, бо вони відображають культуру народу, яку потрібно розуміти через глобалізацію та для розширення кордонів. Це можна досягти тільки усвідомленням менталітету, а на таку інформацію найчастіше можна натрапити в художніх творах, що передається мовними одиницями – реаліями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Місце та переклад реалій неодноразово були об'єктом дослідження. В історії перекладознавства і мовознавства найбільш помітними стали роботи таких учених, як Т. Бондар, В. Борщев, О. Бурбак, В. Виноградов, С. Влахов, І. Воробйова, Р. Зорівчак, В. Комісаров, Г. Томахін та ін. [1; 2; 3; 4; 5; 7; 8; 11; 13].

Постановка завдання. Завдання полягає у виявленні сутності поняття «реалія», визначенні

місця та значення реалій в еквівалентній і безеквівалентній лексиці.

Виклад основного матеріалу. Під час зіставлення культур і мов виокремлюють елементи, які в деяких випадках збігаються, а в деяких – ні. Мова – це компонент культури, який належить до елементів, що не збігаються. Чим більше порівнювати мови, тим менше в історії було культурних контактів, тим менше у них однакових елементів, тим більше вони різняться як загалом, так і в різних елементах. До елементів, які не збігаються, належать предмети, які називаються безеквівалентною лексикою, тобто слова, які присутні в одній мові і відсутні або відрізняються в іншій. Із позицій лінгвокраїнознавства і перекладознавства у всіх мовах є еквівалентна і безеквівалентна лексика. Як еквівалент розуміють функціональну відповідність у мові перекладу, що передає на аналогічному рівні плану вираження всі релевантні в межах певного кон-

тексту значення або ж один із варіантів значення одиниці вихідної мови [13, с. 5].

Еквівалентними лексичними одиницями вважаються ті, які мають відповідники в інших мовах. До **безеквівалентної** лексики належать слова, які позначають специфічні явища культури та побуту певного народу й не мають однослівного перекладу іншою мовою. Саме неперекладність, неспіввіднесеність зі словами іншої мови є характерною ознакою безеквівалентних слів. Під час перекладу вони відтворюються описово або запозичуються. Ця лексична зона є найбільшою, оскільки людство має загальні закономірності мислення, що дозволяє адекватно називати предмети [7, с. 105].

Деякі дослідники ототожнюють поняття реалії і безеквівалентної лексики. Л. Микуліна у статті «Національно-культурна специфіка і переклад» зазначає, що сюди (в національно-культурну специфіку твору) потрібно зарахувати так звану безеквівалентну лексику, що позначає унікальні національні реалії. Також не відчуває різниці між поняттями «реалія» і «безеквівалентна лексика» і перекладознавець В. Крупнов. Поняття «безеквівалентна лексика» значно ширше, ніж семантичне поле поняття «реалія». Всі реалії входять до безеквівалентної лексики певного бінарного зіставлення. В обсяг цієї лексики входить також частина прислів'їв і приказок, окремі лексеми надзвичайно місткого семантичного наповнення [9, с. 65].

Г. Шатков запровадив поняття безеквівалентності. Згідно з його припущеннями «безеквівалентні слова – це такі лексичні одиниці будь-якої мови, які на певному історичному відрізку часу зовсім не мають готових еквівалентів у лексиці іншої мови». Він зараховує до безеквівалентних слова-реалії, окремі слова, деякі звороти [9, с. 48].

Термін «безеквівалентна лексика» введений у науковий обіг засновниками лінгвокраїнознавства Є. Верещагіним і В. Костомаровим. Цей термін трапляється в працях багатьох науковців (Л. Бархударов, С. Влахов, С. Флорин, В. Комісаров, Я. Рецкер, Г. Чернов, О. Швейцер та ін.), які тлумачать його по-різному: як синонім реалій; як слова, відсутні в іншій мові і культурі; як слова, що не перекладаються іншою мовою. О. Швейцер зараховує до категорії безеквівалентної лексики «лексичні одиниці, що слугують для позначення культурних реалій, які не мають культурних відповідностей в іншій культурі». В. Комісаров називає безеквівалентними «одиниці вихідної мови, які не мають регулярних відповідностей у мові

перекладу». Болгарські вчені С. Флорин і С. Влахов стверджують, що це лексичні одиниці, які не мають перекладацьких еквівалентів у рідній мові. Вони також чітко відмежовують реалії від безеквівалентної лексики. Безеквівалентна лексика є більш широким за своїм змістом поняття, до якого входять і реалії. На думку цих науковців, із реаліями межують власні назви, проте з великою кількістю застережень [7, с. 105–106].

Г. Чернов підходить до цього питання глибше та виокремлює декілька видів безеквівалентної лексики: лексико-предметну, лексико-семантичну та стилістичну безеквівалентності. Реалії належать до лексико-предметної безеквівалентності [9, с. 49].

Найчастіше до безеквівалентної лексики зараховують:

- лексичні одиниці, тобто реалії, які позначають явища чи поняття, відсутні в іншій мові: *ha-ha (a ditch or vertical drop often containing a fence, e.g. between a garden and surrounding parkland, forming a barrier without interrupting the view)* [7, с. 107];

- терміни, тобто слова чи словосполучення спеціальної мови, створені для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів: *non-representational painting (abstract art)*;

- індивідуальні (авторські) неологізми, тобто слова, створені автором одного тексту в межах певної культури, які існують лише в цьому тексті, несуть змістове навантаження в межах певного твору і є важливим елементом його художньої структури: *Humpty-Dumpty, Jubberwocky*;

- семантичні лакуни, тобто відсутність в іншій мові відповідника для вираження конкретного поняття, яке позначається у вихідній мові певною лексичною одиницею: *glimpse, beauty sleep*;

- слова широкої семантики, тобто випадок незбігу референціальних значень лексичних одиниць порівнюваних мов: англ. *iron* – укр. *залізо, праска*; укр. *перекладач* – *interpreter, translator*;

- складні слова: *crowdsmanship* (уміння керувати натовпом), *stage-struck* (той, хто мріє стати актором), *foolproof* (простий, розрахований на некваліфікованого користувача), *to buttonhole* (затримати когось для довгої і нудної розмови);

- відхилення від загальної норми – територіальні і соціальні діалектизми, локалізми, жаргонізми, сленгізми, вульгаризми, архаїзми, поетизми, табуйована лексика та ін.: *rope* (сигара), *nixi* (ні);

- скорочення (аббревіатури): *frig* – *refrigerator*, *specs* – *spectacles*, *G.B.S.* – *George Bernard Shaw*, *HRH* – *His Royal Highness*;

- слова із суфіксами суб'єктивної оцінки: *rivulet, foundling, Lambkin, Peterkin, Becky, Johnny*;
- вигукі: *gee, tut, pah, Crumbs! Dung! The dickens!* [7, с. 107–108];
- звуконаслідування: *bray, clap, hawk, flip-flap, grunt, jur, knock, plonk, rat-tat-tat, screech, slam, twang*;
- асоціативні лакуни, тобто лексичні одиниці, головною ознакою яких є відсутність у носіїв порівняльної мови додаткових конотацій, із якими пов'язується слово у свідомості носіїв вихідної мови, або незбіг цих асоціацій за збігу референціального значення слів: *mistletoe, holly, old blue, old boy*. До асоціативних лакун також належать власні назви: *Whitehall, Old Bailey, Old Bill*.

Отже, реалії належать до безеквівалентної лексики, тому і мають розглядатися відповідно до особливостей останньої [13, с. 5].

Якщо до безеквівалентної лексики зараховувати не тільки реалії щоденного побуту, а й назви національно-політичного характеру, різних сфер культурного і виробничого життя народу, то кількість реалій у мові кожного народу досить велика.

У деяких дослідженнях до реалій належать авторські словесні образи, як-от прислів'я, персоналізації, метафори, метонімії. Якщо з цим погоджуватися, то треба ототожнювати реалії з безеквівалентною лексикою і не тільки з нею. Коли йдеться про такі словесні образи, то вони відображають не специфічні національні, а загальні явища і предмети, виражені особливим на мовно-національному ґрунті способом [9, с. 52].

Беззаперечним і актуальним компонентом безеквівалентної лексики є насамперед реалії (пізнюлат. *realis* – дійсний, фактичний). Цей термін сформувався в перекладознавстві в 40-х роках 20 століття, а згодом поширився в лінгвістиці, порівняльному мовознавстві, лексикографії [7, с. 109].

Саме слово «реалія» – латинський прикметник середнього роду множини (*realis*, -e, мн. *realia* «суттєвий, дійсний»), який в українській мові перетворився на іменник жіночого роду. Ним позначають, по-перше, предмети матеріальної культури, які слугують основою для номінативного значення слова, по-друге, абстрактну сутність, пов'язану з духовними цінностями і звичаями народу, суспільно-політичним устроєм і культурно-соціальними традиціями країни, тобто всі реальні факти, які стосуються побуту, культури, історії країни мови, яка вивчається. У перекладознавстві, лінгвокраїнознавстві й інших філологічних науках терміном «реалія» часто позначають слова, які називають такі предмети і поняття.

Лексема «реалія» як термін у перекладознавчих працях з'явилася у 40-х роках. Попередником цього терміна було словосполучення «побутовий термін», що трапляється у праці І. Кашкіна «Містер Піквік й інші». У статті «Питання перекладу» Кашкін уживає термін «побутовізм» [9, с. 47].

Уперше термін «реалія» вжив А. Федоров у праці «Про художній переклад», щоб позначити національно-специфічний об'єкт, а не саму лексему. Презентуючи лінгвістичні проблеми, А. Федоров дещо уточнює визначення терміна «реалії»: ідеться не просто про «слова, що позначають реалії», а про «слова, що позначають національно-специфічні реалії суспільного життя і матеріального побуту». Для А. Федорова реалія завжди є явищем позалінгвальним, лише предметом матеріального світу, а не словом, що його позначає [9, с. 47].

Уперше в українському перекладознавстві термін «реалія» вжив О. Кундзіч у праці «Перекладацька мисль і перекладацький недомисел», підкреслюючи при цьому неперекладність реалій [9, с. 50].

Загальною проблематикою національної культурної специфіки мови у перекладознавстві є проблема реалій. У перекладі вони щільно пов'язані з вираженням національної форми.

Реалії є найнебезпечнішими з «підводних каменів», які доводиться долати перекладачам: щоб успішно впоратися з цим завданням, чітко передати ідею автора, необхідно мати не лише глибокі знання мови, культури, а й хист та перекладацьку сміливість. Ці неперекладні одиниці є найцікавішими, тому що вони завжди пов'язані з місцем, епохою, побутом, найкраще допомагають сприймати історію, носіїв мови-джерела та найщільніше пов'язані з підтекстом твору. Проблема перекладу реалій є, по-перше, те, що в мові, на яку перекладають, немає відповідника (повного чи часткового), оскільки у носіїв цієї мови така реалія відсутня. По-друге, перекладачеві необхідно врахувати денотативне значення реалії та передати конотацію і колорит її історичного і національного забарвлення. До того ж справа ускладнюється потребою враховувати низку умов, що надають певним явищам життя різного словесного відображення.

Виникнення реалій зумовлене позамовними чинниками та суспільною необхідністю (незалежно від наших уподобань). Реалії належать до диференційних мовних явищ. Реалії як репрезентанти змісту твору є надзвичайно важливими, адже мають ідейно-естетичну цінність, пізна-

вальне значення цього розряду лексики. Реалії – це «національна фізіономія», вони тісно пов'язані з національним колоритом і національною самобутністю.

Переклад невід'ємно пов'язаний із розвитком національних мов і літератур, адже його початок лежить біля самих витоків людської культури. Через це між різними культурами і віками існують ґрунтовні, зумовлені різними чинниками відмінності, які необхідно брати до уваги під час перекладу [9, с. 42].

Реалії передають мовну тканину твору. Реалії – це суттєві чинники, які створюють колорит, етноспецифіку та атмосферу твору. Але співвідношення реалії «національний колорит» не варто спрощувати і вважати, що реалії самі по собі забезпечують «національний дух». Про це писав П. Кравчук: «Деякі канадські письменники гадають: приписавши до своїх українських персонажів такі атрибути і аксесуари, як «голубці», «борщ», «вареники», вони тим самим надають їм національного колориту. Вони забувають, що витвір мистецтва – не етнографічний довідник, що він має відобразити людей у творчій діяльності, побуті, громадському житті» [9, с. 43].

В. Коптілов у своїй праці «Актуальні питання українського художнього перекладу» називає реаліями слова, що позначають предмети і явища, ще не відомі мові перекладу, та акцентує увагу на чиннику міжмовного зіставлення [9, с. 51].

Значно краще дослідили реалії болгарські перекладачі і перекладознавці С. Влахов і С. Флорин – автори книги «Неперекладне у перекладі» та багатьох статей про реалії. Вони дали найточніше визначення реалій: «це слова (і словосполучення), що називають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального й історичного розвитку) одного народу і чужі – для іншого» [9, с. 53].

Термін «реалія» в «Літературній енциклопедії» визначається як предмет, поняття, явище, характерне для історії, культури, побуту, життя того чи іншого народу, країни, що не трапляється в інших народів. Реалією також називають слово, що позначає такий предмет, поняття, явище; словосполучення (звичайно фразеологізми, прислів'я, приказка, примовка), що включає такі слова» [9, с. 54]. Це тлумачення влучно підкреслює парадоксальну властивість реалій: як культурно-історичний факт вони об'єктивно існують у конкретній мові (незалежно від інших мов). Виявити особливості цих слів як носіїв певної культури повністю можна лише з міжнаціональної культурної і мовної перспективи [9, с. 55].

Для С. Толстого «реалії» – «конкретні умови життя і побуту країни, з мови якої здійснюється переклад». Згідно з Л. Соболевим «терміном «реалії» позначають побутові і специфічно національні слова і звороти, що не мають еквівалентів у побуті і, відповідно, у мовах інших народів». Проте ця дефініція подана не досить точно та потребує коректив. По-перше, слова, які належать до сфери безпосередньої лексичної номінації, не можуть мати «еквівалентів у побуті», де їм відповідають певні співвідносні денотати – предмети і явища. По-друге, реалія – це варіативна категорія, пов'язана з процесом бінарного зіставлення мов на лексичному і фразеологічному рівнях. Дослідник включає до категорії реалій прислів'я. Деякі компоненти прислів'я можна зарахувати до реалій, але як цілісна одиниця не має відповідника через узагальнено-абстрактний характер. Отже, їх не можна зараховувати до реалій [9, с. 49].

У лінгвокраїнознавстві англійські дослідники вживають терміни *cultural terms* та *cultural words*. Термін *cultural words* уперше трапляється у праці Ж. Вандрієса «Мова (Лінгвістичний вступ до історії)», де він зазначає, що так звані «культурні слова» запозичуються особливо легко; вони переходять із країни до країни разом із предметами, позначуваними ними» [9, с. 57].

В. Виноградов дає визначення слову як основній одиниці мови, яка вміщує традиційно закріплений комплекс інформації і слугує для формування думки та передання повідомлень у складі речення. На підставі цієї дефініції Р. Зорівчак виводить перекладознавче визначення терміна «реалія» як реалії: це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких уміщує (в аспекті бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача. Із цього визначення випливає, що поняття «реалія» – категорія змінна, відносна, яка виступає чітко в бінарному контрастивному зіставленні конкретних мов (і культур), її обсяг постійно змінюється залежно від словникового складу цільової мови, особливостей духовної і матеріальної культури сприймача, від інтенсивності етнічних і культурних контактів відповідних мовних колективів [9, с. 58].

У філології існує двояке розуміння реалій: 1. Як предмет, поняття, явище, яке характерне для історії, культури, побуту тієї чи іншої країни і яке не трапляється в інших народів; 2. Як слова, які позначають предмет, поняття, явище, а також

словосполучення (зазвичай – фразеологізм, прислів'я, приказка).

Очевидно, щоб уникнути двозначності, деякі автори намагаються уточнити це поняття, використовуючи термін «реалія-слово». Проте термін «реалія» в значенні «реалія-слово» досить зміцнився в перекладознавстві і лінгвокраїнознавстві, що не заважає йому існувати у своєму предметному значенні в інших науках, як-от в етнографії.

У перекладознавстві визначення реалій орієнтоване, з одного боку, на національну забарвленість їх референтів (колерит), а з іншого – на безеквівалентність слів, які їх позначають, яку виявляють у процесі перекладу. Будучи носіями національного й історичного колориту, реалія, як правило, не має точних відповідників (еквівалентів) в інших мовах і не піддається прямому перекладу іншими мовами [13, с. 12].

Термін «реалія» (національна, національно-культурна, національно-мовна реалія) однаково широко використовується в обох значеннях»: 1) предмет, річ, явища, факт, процес, що існують у реальному житті та співвідносяться з історією, культурою, побутом, політикою націй, які для адресата повідомлення є іншими націями, ніж та, до якої належить він сам; 2) слово або словосполучення, якими позначають вищевказані предмет, річ, процес, факт тощо. Перше значення відповідає етимології терміна: від латинського *realis* – «істинний, дійсний». Використання терміна в такому значенні не обмежується лише лінгвокраїнознавством (порівняти словосполучення типу «рекламні реалії», «політичні реалії», «економічні реалії», «реалії побуту», «природні реалії» та ін.). Термін «реалія» сприймається і використовується в класичній граматиці саме як «предмет», а не «ім'я предмета». Друге значення терміна «реалія» сформувалося і використовується у перекладознавстві, лінгвістиці, лінгвокраїнознавстві і подеколи в методиці викладання мови [7, с. 110].

Відомий учений у галузі лінгвокраїнознавства Г. Томахін реаліями вважає назви властивих тільки певним народам і націям фактів

історії, предметів матеріальної культури, імена національних і фольклорних народів, державних інститутів, міфологічних істот тощо. Як зазначає науковець, у порівняльному лінгвокраїнознавстві реаліями прийнято називати слова, які позначають предмети і явища, пов'язані з культурою, економікою, історією і побутом країни досліджуваної мови, які відрізняються повністю чи частково за своїм значенням від відповідних слів рідної мови. Реалії (як мовне явище) швидко реагують на всі зміни в розвитку суспільства: серед них завжди можна виокремити реалії-неологізми, архаїзми, історизми [7, с. 111].

Аналіз усіх вищезазначених визначень реалій дозволяє виокремити два погляди на розуміння цього явища – екстралінгвістичний і лінгвістичний. Прихильники екстралінгвістичного підходу (С. Влахов і С. Флорин, І. Марковіна, Ю. Сорокін) розглядають реалії суто як позамовні явища, як факти, пов'язані з подіями культурного і суспільного життя країни, історією її народу й особливостями державного ладу. У працях прибічників лінгвістичного підходу (В. Воробйов, В. Карасик, Ю. Степанов) релевантним критерієм виокремлення реалії вважають її яскраво виражений національно-культурний колорит, відображений у свідомості конкретної лінгвокультурної спільноти, співвіднесеність з об'єктивною реальністю і, як наслідок, відсутність відповідників в інших мовах [7, с. 109].

Висновки і пропозиції. Проведений аналіз мовного матеріалу дозволив дійти висновку, що реалії належать до безеквівалентної лексики. Безеквівалентною лексикою вважають слова, які позначають побут, явища культури певного народу і не мають однослівного перекладу іншою мовою. Слово «реалія» використовується для позначення предметів матеріальної культури, абстрактної сутності, пов'язаної з духовними цінностями і звичаями народу, культурно-соціальних традицій країни і суспільно-політичного устрою, тобто всіх фактів, які стосуються культури, побуту, історії країни, мова якої вивчається.

Список літератури:

1. Бондар Т. Безеквівалентна лексика: труднощі перекладу. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. С. 17–23.
2. Борщев В. Типы реалий и их языковое восприятие. Москва, 1990. С. 36–39.
3. Бурбак О. Реалія та способи визначення її лінгвістичного статусу. 1985. С. 68–69.
4. Виноградов В. Лексические вопросы перевода художественной прозы. Москва, 1978. 174 с.
5. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе. Москва, 1980. С. 18–93.
6. Влахов С., Флорин С. Непереваемое в переводе (реалии). Мастерство перевода. Москва, 1970. С. 433–45.

7. Воробйова І. Основи лінгвокраїнознавства : навчальний посібник. Київ, 2014. 272 с.
8. Зорівчак Р. Реалія в художньому мовленні; перекладознавчих аспект. Львів, 1994. С. 106–107.
9. Зорівчак Р. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів, 1989. 216 с.
10. Зорівчак Р. Статус реалії як перекладознавчого терміна. Теорія и практика переклада. Київ, 1985. 232 с.
11. Комиссаров В. Теорія переклада (лінгвістическіе аспекти). Москва, 1990. 189 с.
12. Комиссаров В., Рецкер Я., Тархов В. Пособіе по переводу с англійського языка на русский. Москва, 1960. С. 68–69.
13. Томахин Г. Америка через американизми. Москва, 1982. 256 с.
14. Томахин Г. Реаліи-американизми. Москва, 1988. 239 с.

Zabrodska K. Yu. PLACE AND MEANING OF THE REALITIES IN LEXIS

The article analyzes special words in different languages that belong to the national vocabulary, which has no complete analogues in other languages. Such words are called realities. Throughout the history of mankind, the customs and traditions of all peoples have been created. They have spread them from generation to generation, with great value and exclusivity. All states and all peoples have their own unique conditions of development, characteristics that differ from other cultures, giving them something unique and special. In each language there are special words that refer to the national vocabulary, which has no complete analogues in other languages. The phenomenon of realities is not obeyed to our sympathies, they are due to social necessity and extraterrestrial reasons. Realities refer to changing linguistic phenomena. Ideological and aesthetic heritage, the cognitive value of this part of vocabulary is very important. Realities are closely connected with national specificity and national color. The problem of translating realities as markers of the national-cultural context, units with very capacious background semantics are not only of great theoretical interest, but also practical. There is a growing need for the most thorough and accurate translation of realities into other languages. According to the positions of translation studies and linguistic and cultural studies, each language has equivalent and non-equivalent vocabulary. Non-equivalent vocabulary – lexical units that do not have translation equivalents in the native language. The author notes that G. Tomakhin considers realities are the names of the facts of history, objects of material culture, names of national and folklore people, state institutions, and mythological beings peculiar only to certain people and nations. This work is quite relevant due to the need for a deeper and more detailed study of the realities of fiction and their translation, because they reflect the culture of the people, which must be understood through globalization and to expand borders. This can be achieved only by awareness of the mentality, and such information can often be found in works of art and transmitted by language units – realities.

Key words: non-equivalent vocabulary, proper name, material culture, realities, national and cultural context.